

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT VILOYATI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

MATEMATIK TASAVVURLARINI SHARKIYANTIRISH NAZARIYASI
VA METODIKASI

(ishchi o'quv dasturi)

kunuzgi 3 -kurs

o'quv muddati-4 yil

Bilim sohasi:	100000 - Gumanitar
Ta'lim sohasi:	110000 - Pedagogika
Ta'lim yo'naliishi:	5111800 - Maktabsgacha ta'lim

	Semestr	
	4	5
Ma'riza -	96 soat	48
Amsaliy mashg'ulotlar -	84 soat	42
Mustaqil ta'lim soeti -	140 soat	70
Seminar	10 soat	6
Kurs ishi	-	4

Chirchiq-2019

Fanning ishchi o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'llim vazirligining 20___ yil "___" avgustdagi "___" sonli buyrug'ning I-illovi bilan tasdiqlangan, muktabgacha ta'llim muassasalar fas dasturi asosida tayyorlangan.

Fanning ishchi o'quv dasturi Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti kengashining 20___ yil "___" avgustdagi "___" sonli majlis bayoni bilan tasdiqlangan.

Tuzuvehilar:

A.A.Abdullayev Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti "Maktabgacha va boshlang'ich ta'llim sporti" kafedrasini mudiri
R.T.Kazsoqov Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika "Maktabgacha va boshlang'ich ta'llim sporti" kafedrasini o'qituvchisi.

Taqrirochi:

T.L.Xurvaliyeva p.f.n. dotsent

Fanning ishchi o'quv dasturi Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti Pedagogika fakulteti kengashining 2019 yil "___" ___ -sonli majlisida muhokamadan o'kazilgan.

Fakultet dekani: p.f.d. prof. Sh.Q.Mardonov

Fanning ishchi o'quv dasturi Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti Pedagogika fakulteti "Maktabgacha va boshlang'ich ta'llim" kafedrasining 2019 yil "___" ___ -sonli majlisida ko'rib chiqilgan va tasdiqlashga tavsila qilingan

Kafedra mudiri:

 A.A.Abdullayev,

O‘quv fanining dolzarbliги va oliv kasbiy ta’limdagi o‘rni

Mustaqil respublikamizda yuz berayotgan siyosiy, iqtisodiy, ilmiy-texnikaviy va madaniy o‘zgarishlar. Xalq ta’limi tizimida ham o‘z aksini topmoqda. O‘zbekistonda uzlucksiz ta’lim-tarbiya tizimini takomillashtirish, shu asosda ta’lim sifatini jahon andozalari darajasiga etkazish ta’lim sistemasining eng dolzarb vazifasiga aylandi. Mazkur dastur maktabgacha ta’lim yo‘nalishida o‘qitiladigan Maktabgacha ta’limda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi fanidan tuzildi.

O‘quv fanining maqsad va vazifasi

Fanni o‘qitishdan maqsad – elementar matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi predmeti rivojlanishi qonuniyatlarini va maktabgacha ta’lim muassasasidagi maqsadga qaratilgan ta’lim jarayonida bolani talabga to‘liq javob beradigan darajada matematik rivojlantirishni ta’minlovchi pedagogik sharoitni o‘rganish.

Fanning asosiy vazifalari:

1. Talabalarda maktabgacha tarbiya muassalarida matematika elementlariga o‘rgatishning nazariy asoslari, bolalarning matematik rivojlanishining psixologik xususiyatlari, maktabgacha ta’lim muassasasi ishining mazmuni va metodlari haqidagi bilimlarni shakllantirish.

2. Talabalarda maktabgacha ta’lim muassasasida matematika elementlariga o‘rgatish jarayonini tashkil qilish, mashg‘ulotlarni rejalashtirish, mashg‘ulot ishlanmalarini tuzish va taxlil qilish, metodik usullari va ta’limiy o‘yinlar tanlash, ular bilan ishlash mazmuni va metodlarini tahlil qilishning kasbiy ko‘nikmalarni rivojlantirishni ta’minlash.

3. Talabalarni maktab va oila bilan hamkorlik aloqalarini o‘rnatishga o‘rgatish. Talabalar ushbu kurs bo‘yicha maktabgacha tarbiya kollejida ishlash mazmuni va shakllari bilan tanishtirish.

Maktabgacha yoshdagи bolalarda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirishning vazifalari (ta’limiy tarbiyaviy). O‘qitish mazmuni va yo‘llarining umumiy tavsifi bilan qurollantirish.

–elementar matematik tasavvurlarni shakllantirish nazariyasi va metodikasini o‘zlashtirgandan so‘ng- fanning maqsad va vazifalari uning mazmuni shakl va usullari, maktabgacha yoshdagи bolalarni yosh xususiyatlarini xisobga olgan holda ta’limni tizimli ravishda tashkil etish va zamonaviy ta’lim usullaridan foydalanish **bilimga**;

–asosiy matematik tushunchalarni, elementar matematik tushunchalarni shakllantirishning shakl va metodlari, maktabgacha ta’lim muassasasi va maktab xamkorligidagi ishlarni, turli ta’lim muassasalarida turli sharoitda pedagogik jarayonni o‘ziga xos xususiyatlari va mazmunini tashkil etishni **ko‘nikma** ;

–ta’lim jarayonini rejalashtirish ,uning natijalarini taxlil qilish va baxolash. Xar kungi ta’lim va tarbiyaviy ishni dastur asosida tashkil etish,pedagogik diagnostik ishni tashkillashtirish. Bolalarni matematik jixatdan bilim olishlari uchun shart- sharoit yaratish ***malakasiga ega bo’lishi*** kerak.

Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)

1-modul.Matematik tasavurlarini shakllantirish nazariyasi va metodikasining nazariy asoslari. (2 soat)

1-mavzu: Geometriyaning vujudga kelish tarixi.

Geometriyaning tarixi, xozirgi xolati va zamonaviyligi.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4.

2-mavzu: Geometrik figuralar, ularning ta’rifi, xossalari. (6 soat)

Aylana.Doira.Shar.Ushburchak.To’rtburchak va ularning xossalari.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,Q7,Q8.

3-mavzu: Turli yosh guruhlarida bolalarni predmetlar shakli bilan tanishtirish metodikasi. (2 soat)

Turli yosh guruhlarida bolalarni predmetlar shakli bilan tanishtirish metodikasi.Turli yosh guruhlarida bolalarni predmetlar tusilishi bilan tanishtirish metodikasi.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8.

2-modul.Matematik tasavurlarini shakllantirish nazariyasi va metodikasining didaktik asoslari. (2 soat)

4-mavzu: Geometrik figuralarni turli belgilari bo'yicha guruhlash.

Bolallarda matematik tasavurlarni shakllantirishning umumiy didaktik tamoyilari. Matematik tasavurlarini shakllantirish va rivojlantirish.Maktabgacha ta’lim muassasalarida matematik tasavurlarini rivojlantirishishlarini tashkil etish.MTM turli yosh guruhlarida matematika mashg‘ulotlarini o’tkazish metodikasi va tashkil qilish xususiyatlari.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8.

3-modul.Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavurlarini shakllantirish metodikasi. (2 soat)

5-mavzu: Tekislikda va fazoda dekart koordinatalari sistemasi haqida tushuncha.

Ko‘plik, son, hisob, kattalik, fazo, geometrik shakl va figuralar haqidagi tasavvurlarni shakllantirish.Maktabgacha yoshda assosiy oddiy matematik

qonuniyatlari xaqida tushuncha. Tekislikda dekart koordinatalari sistemasi haqida tushuncha. Fazoda dekart koordinatalari sistemasi haqida tushuncha.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8.

6-mavzu: Fazo va fazoda mo'ljal olish haqida tushuncha. (4 soat)

Fazo haqida tushuncha. Fazoda mo'ljal olish haqida tushuncha. To'plam haqidagi tasavvurlarni shakllantirishning sensor asoslari. To'plamlarning tengligi va teng emasligi haqidagi tasavvurlarni shakllantirish. O'yinlar va o'yin mashqlaridan foydalanish. miqdor haqidagi tasavvurlarni shakllantirish vazifalari «Ko'p» va «Bitta», «Ko'p» va «kam» o'rtasidagi o'zaro munosabat bilan tanishtirish va butunni elementlarga ajratish.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8.

**4-modul.Bolalarda son sanoq haqidagi bilimlarni
shakllantirish, sanashgao'rgatish.**

**7-mavzu: Turli yosh guruhlarida fazoni idrok etishning o'ziga xos
xususiyatlari. (2 soat)**

Sanash va o'lchash jarayonida bolalarda butun sonlar qatori haqidagi tasavvurlarini rivojlantirish.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8.

8-mavzu: Vaqt haqida tushuncha. (2 soat)

Vaqt natijalari predmetlarining sifat belgilari va ularning fazoviy joylashuvi.h. Bolalarni vaqtni bo'laklarga bo'lishga o'rgatish.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8.

**5-modul.Bolalarda predmetlarning o'lchami va ularni o'lchash
Haqidagi tasavvurlarni shakllantirish.**

9-mavzu: Turli yosh guruhlarida bolalarni vaqtni idrok qilishi. (2 soat)

Turli yosh guruhlarida bolalarni vaqtni idrok qilishi. Ilk va muktabgacha yoshda bolalarining predmetlarning o'lchamni idrok qilishning o'ziga xosligi.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8.

**10-mavzu: Arifmetik misollarni yechish, boshlang'ich muktabda
matematika fanini o'rGANISHGA tayyorlash. (4 soat)**

Arifmetik misollarni yechish, boshlang'ich muktabda matematika fanini o'rGANISHGA tayyorlash. Bolalarni shartli o'lchov birliklari bilan tanishtirish.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8.

6-modul.Bolalarda premetlarning shakli haqidagi tasavvurlarni shakllantirish.

11-mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalarni arifmetik masalalar tuzish va yechishga o'rgatish. (4 soat)

Maktabgacha yoshdagi bolalarni arifmetik masalalar tuzishga o'rgatish
Maktabgacha yoshdagi bolalarni arifmetik masalalar yechishga o'rgatish.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8.

12-mavzu:Geometrik figuralarni turli belgilari bo'yicha guruhlash. (4 soat) .
Geometrik figuralarni burchaklari, tomonlari, soni bo'yicha taqqoslash; ularni o'lchash; umumlashgan tushunchalarini shakllantirish.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8.

7-modul.Bolalarda fazoviy tasavvurlarni shakllantirish

13-mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlarni shakllantirish jarayonida mantiqiy fikrlashni loyihalashtirish. (2 soat)

Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlarni shakllantirish
jarayonida mantiqiy fikrlashni loyihalashtirishga orgatish.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8.

14-mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalarning matematik tafakkurini rivojlantirishda axborot texnologiyalaridan foydalanish. (4 soat)

Xar bir yosh guruxda axborot texnologiyalaridan foydalanish idrok etishning
o'ziga xos xususiyatlari.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8

8-modul. Bolalarda vaqt tasavvurlarni shakllantirish

15-mavzu: Bolalarni matabga taylorlik darajasiga qo'yiladigan talablar. (2 soat)

Bolalarni maktabga taylorlik darajasiga qo'yiladigan talablar.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q1,Q2,Q3,Q4,Q5,Q6,Q7,Q8,Q9

16-mavzu: Maktabgacha ta`lim muassasalarida matematik tushunchalarini shakllantirish yuzasidan metodik ishlarning mazmuni. Maktabgacha ta`lim muassasasi mudirasi va katta tarbiyachining o'rni. (2 soat)

Maktabgacha ta`lim muassasalarida matematik tushunchalarni shakllantirish yuzasidan metodik ishlarning mazmuni. Maktabgacha ta`lim muassasasi mudirasi va katta tarbiyachining o'rni.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q1,Q2,Q3,Q4,Q5,Q6,Q7,Q8,Q9

9-modul.Olti yoshli bolalar bilan matematikaga oid ishlarning mazmuni va metodikasi

17-mavzu: Dars jarayonida yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish. Yangi pedagogik texnologiya turlari. (2 soat)

Dars jarayonida yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish. Yangi pedagogik texnologiya turlari.

Adabiyotlar: A2, A3,A4,,Q7

Ma'ruza mashg'ulotlari

1-jadval

Nº	Mashg`ulot mavzulari	Dars soatlari hajmi
5 semestr		
6–Modul Maktabgacha yoshdagи bolalarda predmetlarni shakli haqidagi bilimlarni shakllantirish		
1	Geometriyaning vujudga kelish tarixi.	2
2	Geometrik figuralar, ularning ta'rifi, xossalari.	6
3	Turli yosh guruhlarida bolalarni predmetlar shakli bilan tanishtirish metodikasi	2
4	Geometrik figuralarni turli belgilari bo'yicha guruhlash	2
7–Modul Maktabgacha yoshdagи bolalarda fazoviy tasavvurlarni shakllantirish		
5	Tekislikda va fazoda dekart koordinatalari sistemasi haqida tushuncha	2
6	Fazo va fazoda mo'ljal olish haqida tushuncha	4
7	Turli yosh guruhlarida fazoni idrok etishning o'ziga xos xususiyatlari.	2

8–Modul Maktabgacha yoshdagi bolalarda vaqt tasavvurlarini shakllantirish

8	Vaqt haqida tushuncha	2
9	Turli yosh guruhlarida bolalarni vaqtini idrok qilishi	2

9–Modul Olti yoshli bolalar bilan matematikaga oid ishlarning mazmuni va metodikasi

10	Arifmetik misollarni yechish, boshlang'ich mакtabda matematika fanini o'rGANISHGA tayyorlash	4
11	Maktabgacha yoshdagi bolalarni arifmetik masalalar tuzish va yechishga o'rgatish	4
12	Bolalarda hisoblash usulini o'rgatish	4

10–Modul Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tushunchalarni shakllantirishning zamonaviy tehnologiyalari

13	Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlarni shakllantirish jarayonida mantiqiy fikrlashni loyihalashtirish	2
14	Maktabgacha yoshdagi bolalarning matematik tafakkurini rivojlantirishda axborot texnologiyalaridan foydalanish	4

11–Modul Oila va maktabgacha ta`lim muassasalarida olib boriladigan metodik ishlarni rejalashtirish

15	Bolalarni mакtabga tayorlik darajasiga qo`yiladigan talablar	2

12–Modul Maktabgacha ta`lim muassasalarida matematik tushunchalarni shakllantirish jarayonini tashkil etish va boshqarish

16	Maktabgacha ta`lim muassasalarida matematik tushunchalarni shakllantirish yuzasidan metodik ishlarning mazmuni. Maktabgacha ta`lim muassasasi mudirasi va katta tarbiyachining o'rni	2

13–Modul Matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasini o'qitishning tashkiliy shakllari

17	Dars jarayonida yangi pedagogik texnologiyalardan foydalanish. Yangi pedagogik texnologiya turlari	2

Jami:

48

Ma'ruza mashg'ulotlari multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada akadem guruhlar oqimi uchun o'tiladi. "Jismoniy tarbiya nazariyasi

va metodikasi” fanini o’rganish davomida mashg’ulotlar paytida axborot texnologiyalaridan, turli taqdimotlar, multimedya texnologiyalari va ta’limning zamonaviy texnologiyalari hamda interfaol metodlar qo’llaniladi.

Amaliy va seminar mashgulotlarini tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg’ulot:

Amaliy mashg’ulotlarida bakalavlar ilmiy ijodiy faoliyat bilan shug‘ullanib fan sohasidagi yangiliklar bilan amaliy mashg’ulotlarini mazmunini boyitadilar.

Amaliy mashg’ulotlari uchun tavsiya etilgan tahminiy mavzular:

- 1.Maktabgacha yoshdagi bolalarda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi nazariy asoslari.
- 2.Predmetlarto‘plamivao‘zigaxosxususiyatlari;
- 3.Sharq mutafakkirlarining matematikaga oid qarashlari.
- 4.O‘zbekistonda va chet mamlakatlarda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi asoslarining rivojlanishi.
- 5.Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik tasavvurlarni shakllantirishda ta’limning tamoyillari.
- 6.MTM turli yosh guruhlarida matematika mashg’ulotlarini o’tkazish metodikasi va tashkil qilish.
- 7.Bolalarda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirish usullari.
- 8.Ilk yoshdagi bolalarning predmetlar miqdorini idrok qilishining o‘ziga xosligi.
- 9.3-4 yoshli bolalarda miqdoriy tasavvurlarni rivojlantirish.
- 10.Bolalarni predmetlarni turli belgilar bo'yicha guruhashga o'rgatish.
- 11.Bolalarda son sanoq xaqidagi va butun sonlar qatori haqidagi tasavvurlarini rivojlantirish.
- 12.Sanash faoliyatining rivojlanish bosqichlari
- 13.Bolalarni butun predmetni teng bo‘laklarga bo‘lishga o‘rgatish.
- 14.Mashg’ulotlarni tashkil etish.
- 15.Maktabgacha yoshda bolalarda predmetlarning o‘lchamni idrok qilishning o‘ziga xos xususiyatlari.
- 16.Predmetlar o‘lchamini idrok qilish va taqqoslashda so‘zning roli.
- 17.Mashg’ulotlarni tashkil etish.

18.Bolalarning predmetlar shakli va geometrik figuralarni idrok qilishning o‘ziga xos xususiyatlari.

19.Geometrik figuralarni turli belgilari bo‘yicha guruhlarga ajratish.

Mashg‘ulotlarni tashkil etish.

20. Bolalarda fazoda mo‘ljal olishni rivojlantirishning xissiy asosi.

21.Ko‘rib idrok qilish va o‘lchash asosida fazoni idrok etishi.

22.Mashg‘ulotlarni tashkil etish.

23.Turli maktabgacha yoshdagi bolalarning vaqtni idrok qilishi.

24.Katta maktabgacha yoshdagi bolalarda vaqtni xis qilishni rivojlantirish.

25.Mashg‘ulotlarni tashkil etish.

26.Maktabgacha tarbiya muassasalarida matematika bo‘yicha ishlarni rejalashtirish.

27.Olti yoshli bolalar məktəb təlim jarayoniga matematik jixatdan təyyorlash.

28.Bolalarning arifmetik masalalarni tushinishing o‘ziga xos xususiyatlari.

29.Bolalarni matematikaga o‘gatishda MTM məktəb va oila hamkorligida olib borıladigan ish shakllari.

30.Tarbiyachilar bilim darajasini va mahoratini oshirish shakllari va yo‘llari.

31.Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida ta’limni tashkil etish.

32.Maktabgacha tarbiya kollejida maktabgacha yoshdagi bolalarda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasini o‘qitish vazifalari.

33.O‘quvchilar bilan o‘tkaziladigan mashg‘ulotlar shakllari.
O‘zlashtirishni hisobga olish.

34.Darsni tashkil etishda yangi pedagogik texnologiyalardan foydalaniş
1.Maktabgacha yoshdagi bolalarda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi nazariy asoslari.

Asosiy nazariy qism (amaliy mashg‘ulotlari).

1-mavzu: Geometrik figuralarga doir mashqlar: turli yosh guruhlarida geometrik tasavvurlarni shakllantirish.. (6 soat)

Turli yosh guruhlarida bolalarni predmetlar shakli bilan tanishtirish metodikasi.Turli yosh guruhlarida bolalarni predmetlar tusilishi bilan tanishtirish metodikasi.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8.

2-mavzu: Dekart koordinatalari sistemasiga doir mashqlar: turli yosh guruhlarida fazoviy tasavvurlarga doir mashqlar. (4 soat)

Ko‘plik, son, hisob, kattalik, fazo, geometrik shakl va figuralar haqidagi tasavvurlarni shakllantirish. Maktabgacha yoshda assosiy oddiy matematik qonuniylatlari xaqida tushuncha. Tekislikda dekart koordinatalari sistemasi haqida tushuncha. Fazoda dekart koordinatalari sistemasi haqida tushuncha.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8

3-mavzu: Bolalarda hisoblash usullariga doir misollar yechish. (4 soat)

Bolalarda hisoblash usullariga doir misollar yechish. Turli yosh guruhlarida bolalarni hisoblash usullariga o’rgatish

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8

4-mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalarni arifmetik masalalar tuzish va yechishga o’rgatish. (6 soat)

Maktabgacha yoshdagi bolalarni arifmetik masalalar tuzishga o’rgatish. Maktabgacha yoshdagi bolalarni arifmetik masalalar yechishga o’rgatish.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8. 4-mavzu:

5-mavzu: Turli yosh guruhlarida matematik tasavvurlarni shakllantirish usullari. (2 soat)

Turli yosh guruhlarida matematik tasavvurlarni shakllantirish usullarini o’rgatish.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8.

6-mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalarning matematik tafakkurini rivojlantirishda axborot texnologiyalaridan foydalanish. (6 soat)

Xar bir yosh guruxda axborot texnologiyalaridan foydalanish idrok etishning o‘ziga xos xususiyatlari.

Adabiyotlar: A3,A4 ,Q8.

7-mavzu: Matematika mashg’ulotlarida tarbiyachining nutqi. (2 soat)

Matematika mashg’ulotlarida tarbiyachining nutqi. Turli yosh guruhlarida nutqni shakllantirish usullarini o’rgatish.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8.

8-mavzu: Bolalarda matematik bilimlarni mustahkamlash va amalda qo’llash. (6 soat)

Matematika mashg’ulotlarida bolalarda matematik bilimlarni mustahkamlash va amalda qo’llash.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8.

9-mavzu: Bolalarning matematik tushunchalarini rivojlantirishda qo'llaniladigan ko'rgazmali materiallar. (4 soat)

Bolalarning matematik tushunchalarini rivojlantirishda qo'llaniladigan ko'rgazmali materiallar va ulardan foydalanish.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8

10-mavzu: Maktabgacha yoshdagি bolalarning elementar matematik tasavvurlarini shakllantirishda oila bilan hamkorlikni tashkil etish. (2 soat)

Maktabgacha yoshdagи bolalarning elementar matematik tasavvurlarini shakllantirishda oila bilan hamkorlikni tashkil etishga o'rgatish.

Adabiyotlar: A1, A2, A3,A4,A5,Q7,Q8

2-jadval

№	Amaliy mashg'ulotlari mavzusi	Dars soatlari hajmi
5 semestr		
1	Geometrik figuralarga doir mashqlar: turli yosh guruhlarida geometrik tasavvurlarni shakllantirish.	6
2	Dekart koordinatalari sistemasiga doir mashqlar: turli yosh guruhlarida fazoviy tasavvurlarga doir mashqlar	4
3	Bolalarda hisoblash usullariga doir misollar yechish	4
4	Maktabgacha yoshdagи bolalarni arifmetik masalalar tuzish va yechishga o'rgatish	6
5	Turli yosh guruhlarida matematik tasavvurlarni shakllantirish usullari	2
6	Maktabgacha yoshdagи bolalarning matematik tafakkurini rivojlantirishda axborot texnologiyalaridan foydalanish	6
7	Matematika mashg'ulotlarida tarbiyachining nutqi	2
8	Bolalarda matematik bilimlarni mustahkamlash va amalda qo'llash	6

9	Bolalarning rivojlantirishda matematik qo'llaniladigan materiallar tushunchalarini ko'rgazmali	4
10	Maktabgacha yoshdagi bolalarning elementar matematik tasavvurlarini shakllantirishda oila bilan hamkorlikni tashkil etish	2
Jami		42

Seminar mashg'ulotlar:

Seminar mashg'ulotlarida bakalavlar ilmiy ijodiy faoliyat bilan shug'ullanib fan sohasidagi yangiliklar bilan seminar mashg'ulotlarini mazmunini boyitadilar.

1. Asosiy matematik tushunchalar metodikaning nazariy asosi sifatida.
2. Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarni matematikaga o'rnatish uslubiyatining kelib chiqishi.
3. Maktabgacha ta'lif muassasasida ta'lifini tashkil qilishga qo'yiladigan umumiy talablar.
4. 3-4 yoshli bolalarda miqdoriy tasavvurlarning o'ziga xos xususiyati.
- 5 Xar bir yosh guruxda mashg'ulotlarni tashkil qilish.

3-jadval

Nº	Seminar mashg'ulotlari mavzusi	Dars soatlari hajmi
5 semestr		
1	Turli yosh guruqlarida matematik tasavvurlarni shakllantirish usullari	2
2	Matematik mashg'ulotlarning didaktik talablari	2
Jami:		4

Mustaqil ta'lif

4-jadval

Nº	Mustaqil ta’lim mavzulari	Dars soatlari hajmi
5 semestr		
1.	Kichik guruh tarbiyalanuvchilarida geometrik figuralar haqidagi tasavvurlarni shakllantirish .	6
2.	O’rta guruh tarbiyalanuvchilarida geometrik figuralar haqidagi tasavvurlarni shakllantirish	4
3.	Katta guruh tarbiyalanuvchilarida geometrik figuralar haqidagi tasavvurlarni shakllantirish	4
4.	Tayyorlov guruh tarbiyalanuvchilarida geometrik figuralar haqidagi tasavvurlarni shakllantirish	4
5.	Kichik guruh tarbiyalanuvchilarini fazoda mo’ljal olishga o’rgatish	4
6.	O’rta guruh tarbiyalanuvchilarini fazoda mo’ljal olishga o’rgatish	4
7.	Katta guruh tarbiyalanuvchilarini fazoda mo’ljal olishga o’rgatish	4
8.	Tayyorlov guruh tarbiyalanuvchilarini fazoda mo’ljal olishga o’rgatish	4
9.	Kichik guruh tarbiyalanuvchilarini vaqt bo'yicha mo’ljal olishga o’rgatish	4
10.	O’rta guruh tarbiyalanuvchilarini vaqt bo'yicha mo’ljal olishga o’rgatish	4
11.	Katta guruh tarbiyalanuvchilarini vaqt bo'yicha mo’ljal olishga o’rgatish	6
12.	Tayyorlov guruh tarbiyalanuvchilarini vaqt bo'yicha mo’ljal olishga o’rgatish	6
13.	Maktabgacha yoshdagи bolalarning matematik tafakkurini rivojlantirishda axborot texnologiyalaridan foydalanish	6
14.	Bolalarning matematik tushunchalarini rivojlantirishda qo'llaniladigan ko'rgazmali materiallar	6
15.	Maktabgacha yoshdagи bolalarning elementar matematik tasavvurlarini shakllantirishda oila bilan	4

	hamkorlikni tashkil etish	
	Jami	70
	Umumiy soatlar	140

Talabalar o‘zlariga biriktirilgan mustaqil ta’lim mavzularini referat, leksiya shaklida tayyorlab, seminar-amaliy darslarida ma’ruza qilib, keng doirada muhokama qilishadi.

Fan bo'yicha kurs ishi. O’quv rejasida mazkur fandan kurs ishi yozish rejallashtirilmagan.

BAXOLASH MEZONLARI.

REYTING BAHOLASH TIZIMI.

Reyting nazorat jadvali

Talabalarning fan bo`yicha o`zlashtirish va baholash mezonlari quyidagi tartibda baholanadi:

- Joriy nazorat (JN)
- Oraliq nazorat (ON)
- Yakuniy nazorat (YaN)

Joriy nazorat (JN) baholashda talabalarning ma’ruza va seminar mashg’ulotlarida egallagan bilimlari baholanadi.

Oraliq nazorat (ON) – ma’ruza va amaliy mashg’ulotlarning bir qancha mavzularga ajratgan holda olib boriladi, talabalarning bilimlarini oqilona boholash va fanga qo`yiladigan talablarni oolib berish.

Yakuniy nazorat (YaN) – Talabalarni fan bo`yicha hamma mavzularni o`zlashtirish darajalarini baholash. YaN ishlari semestlar tugagandan keyin o`tkaziladi. Talabalarning fanlar bo`yicha o`zlashtirishlari semestr bo`yicha 100 ballik sistema bo`yicha baholanadi.

Fanlar bo`yicha baholash mezoni:

- Joriy nazorat (JN) – 40 ball;
- Oraliq nazorat (ON) – 30 ball;
- Yakuniy nazorat (YaN) – 30 ball.

Joriy nazorat ishlaridagi 40 ball seminar mashg’ulotlari davomida fan mavzulari bo`yicha nazariy savollarga faol javob berish orqali jamg’ariladi. O’tish ballari 55 %ni tashkil etadi.

Talabaning umumiy bali, har bir mavzu bo'yicha yig'ib boriladi, fan bo'yicha umumiy foiz ballari yig'indisi bilan hisoblanadi.

Oraliq nazorat ishlari bir semestr davomida ikki marta belgilangan mavzulardan keyin test shaklida o'tkaziladi. O'tish ballari 55 %ni tashkil etadi.

Yakuniy nazorat ishlari semestr uchun ajratilgan mavzular so`nggida shu mavzular yuzasidan test sinovi shaklida o'tkaziladi.

Yakuniy nazoratda joriy va oraliq nazorat uchun ajratilgan umumiy ballning 55 % ini jamg'argan talabalar ishtirok etishlari mumkin.

Joriy nazorat ishini baholash mezoni

№	Ko`rsatkichlar	Jami ball	
		<i>min.</i>	<i>mak.</i>
1	Asosiy fanlar uchun. Amaliy ishlarning bajarilishi	17	30
2	Qisqa vaqt ichida mustaqil ta'lif mashg'ulotlarida olib borish. Uyga vazifa va o'tilgan mavzularga javob berish	6	10
Umumiy ball JN		22	40

Oraliq nazorat ishlarini baholash mezoni

№	Ko`rsatkichlar	Jami ball	
		<i>min.</i>	<i>mak.</i>
1	Test savollariga javob berish orqali baholanadi	10	15
2	Test savollariga javob berish orqali baholanadi	10	15
Umumiy ball JN		17	30

Yakuniy nazorat ishini baholash mezoni

№	Ko`rsatkichlar	Jami ball	
		min.	mak.
1	Test savollariga javob berish orqali baholanadi	0	30
	Umumiy ball JN	0	30

Fan bo`yicha talabalarни baholash mezonlari quyidagicha olib boriladi.

JN 40	I ON 15	II ON 15	YaN 30	Umumiy ballar	Talabalarning fan bo`yicha bilimlari
30 va undan yuqori	13- 15	13-15	26- 30	86-100 a'lo	Yakuniy xulosalar chiqarish, ijodiy fikrlashi, mustaqil fikirlashi, amaliy ko`rsata bilishi, mavzular bo`yicha fikrlay olishi, vazifalar bo`yicha xulosa chiqara olishi, tushuntira bilishi va mavzuni gapira olishi.
24 va undan yuqori	12- 14	13-15	22- 25	71-85 yaxshi	Mustaqil fikrlashi, bilimlarni amaliy ko`rsata bilishi, xulosalar chiqarishi.
21 va undan yuqori	9-11	10-12	0-21	55-70 qoniqarli	Mustaqil fikrlashning sustligi, bilimlarni amaliy ko`rsata olmaslik, xulosalarni to`liq chiqara olmaslik.
0-20	0-10	0-10	0	0-54	Shaxsiy fikriga ega emasligi, ma'ruza va seminar mashg'ulotlarini bilmasligi.

7. Asosiy adabiyotlar.

1. Xasanboyeva.O.U va boshqalar. «Maktabgacha ta’lim pedagogikasi». T., «Ilm ziyo» 2006.
2. Bikbayeva N.U. Ibragimova Z.I. Kosimova X.I. «Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda elementar matematik tasavvurlarni shaklantirish» T. «O’qituvchi» 1995y
3. Bikbayeva N.U. va B. «Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda matematik tasavvurlarni rivojlantirish» T., «O’qituvchi» 1996 y.
4. Bikbayeva.N.U. «Maktabgacha ta’lim muassasasida matematika mashg’ulotlarini rivojlantirish» T., «O’qituvchi» 1998
5. Bikbayeva.N.U. Aliyeva U.S Matematika. «Maktabgacha tayyorlov guruxi uchun tarbiyachilari uchun metodik qo’llanma» T., «O’qituvchi» 1999y.
6. «Uchinchi mingyillikning bolasi» dastur. Toshkent. “Ma’rifat madadkor” 1999 y.

Qo’shimcha adabiyotlar.

1. I.A.Karimov. “O’zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida” T.: 2012 yil
2. I.A.Karimov. “Yuksak mana’viyat engilmas kuch” T.: 2008y
3. Karimov.I.A. «O’zbekiston XXI asr bo’sag’asida xafsizlikka tahdid va barkarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari» T. «O’zbekiston» 1997 y.
4. «Barkamol avlod O’zbekiston taraqqiyoti poydevori» T. «Sharq», 1997y.
5. O’zbekiston Respublikasi. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi. T., «O’zbekiston» 1997y.
6. O’zbekiston Respublikasining «Ta’limi to’g’risida»gi Qonuni. «Ma’rifat» gazetasi. 1997 yil 1 oktyabr
7. Maktabgacha ta’lim davlat standarti. O’z PFITI, T., 1995-96.
8. Bolalar bog’chasida ta’lim -tarbiya dasturi .1-4 sinflar uchun dastur T.: 1998y
9. Yusupova.P. «Maktabgacha tarbiya pedagogikasi» «O’qituvchi» T- 1993y.
- 10.Xasanboyeva.O.U.Oila pedagogikasi. T., 2007 y.

Internet saytlari

1. www.tdpu.uz
2. www.pedagog.uz
3. www.ziyonet.uz
4. www.edu.uz
5. www.tvchdpi.uz